

تجزیه و ترکیب

قرآن کریم

جلد دوازدھم
حزب دوازدھم قرآن

بقلم

فاطمہ ناظم زمر دی

ناظم زمردی، فاطمه، ۱۳۱۵ -

تجزیه و ترکیب قرآن کریم / بقلم فاطمه
ناظم زمردی - تهران : فاطمه ناظم زمردی، ۱۳۸۲ -
ج ۱۲

ISBN 964-06-3931-1 (دوره) - ISBN

964-06-3926-5 (۲) - ISBN 964-06-3925-7 (ج ۱) -

ISBN 964-06-3927-3 (ج ۳) - ISBN 964-06-3928-1 (ج ۴) -

964-06-3929-X (۵) - ISBN 964-06-3930-3 (ج ۶) - ISBN 964-06-5300-4 (ج ۷) -

ISBN 964-06-5301-2 (۸) - ISBN 964-06-5302-0 (ج ۹) - ISBN 964-06-5303-9 (ج ۱۰) -

ISBN 964-06-5303-9 (ج ۱۰) - ISBN 964-06-7800-7 (۱۱) - ISBN 964-06-7801-5 (ج ۱۲) -

ISBN 964-06-7801-5 (ج ۱۲) -

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

ج ۱، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۱۵ - (چاپ اول: ۱۳۸۵)

۱- قرآن - صرف و نحو، الف، عنوان.

۲۹۷/۱۵۳

BP ۸۲/۷/ن ۳

۸۲-۲۶۷۴۵ م

کتابخانه ملی ایران

تجزیه و ترکیب قرآن کریم / سوره آل عمران (جلد دوازدهم)

نویسنده : فاطمه ناظم زمردی

ناشر : نویسنده

نوبت چاپ : اول

تیراژ : ۵۰۰

قطع و صفحه : رحلی (A4)، نهم + ۹۷

قیمت :

تلفن : ۶۶۴۲۵۳۶۸ - ۹۱۲۱۵۴۵۰۱۵ - ۲۲۲۳۰۸۷ - ۲۶۱

شابک : ۹۶۴-۰۶-۷۸۰۱-۵ (جلد دوازدهم)

964-06-7801-5

۹۶۴-۰۶-۳۹۳۱-۱ دوره یکصد و بیست جلدی

964-06-3931-1

فهرست جلد دوازدهم تجزیه و ترکیب قرآن کریم

عنوان	صفحه	عنوان	صفحه
پیشگفتار	آیه ۷۳ و ۷۴	آیه ۷۳ و ۷۴	۱۰۲۵ (۴۷)
مقدمه	آیه ۷۴ و ۷۵	آیه ۷۴ و ۷۵	۱۰۲۶ (۴۸)
علامه اختصاری	آیه ۷۵ و ۷۶	آیه ۷۵ و ۷۶	۱۰۳۰ (۵۲)
	آیه ۷۶ و ۷۷	آیه ۷۶ و ۷۷	۱۰۳۲ (۵۴)
	آیه ۷۷ و ۷۸	آیه ۷۷ و ۷۸	۱۰۳۵ (۵۷)
	آیه ۷۸ و ۷۹	آیه ۷۸ و ۷۹	۱۰۳۹ (۶۱)
	آیه ۷۹ و ۸۰	آیه ۷۹ و ۸۰	۱۰۴۳ (۶۵)
	آیه ۸۰ و ۸۱	آیه ۸۰ و ۸۱	۱۰۴۵ (۶۷)
***	آیه ۸۱ و ۸۲	آیه ۸۱ و ۸۲	۱۰۵۰ (۷۲)
	آیه ۸۲ و ۸۳	آیه ۸۲ و ۸۳	۱۰۵۱ (۷۳)
سوره آل عمران	آیه ۸۳ و ۸۴	آیه ۸۳ و ۸۴	۱۰۵۳ (۷۵)
	آیه ۸۴ و ۸۵	آیه ۸۴ و ۸۵	۱۰۵۷ (۷۹)
	آیه ۸۵ و ۸۶	آیه ۸۵ و ۸۶	۱۰۵۸ (۸۰)
آیه ۵۱	آیه ۸۶ و ۸۷	آیه ۸۶ و ۸۷	۱۰۶۱ (۸۳)
آیه ۵۱ و ۵۲	آیه ۸۷ و ۸۸	آیه ۸۷ و ۸۸	۱۰۶۲ (۸۴)
آیه ۵۲ و ۵۳	آیه ۸۸ و ۸۹	آیه ۸۸ و ۸۹	۱۰۶۳ (۸۵)
آیه ۵۳ و ۵۴	آیه ۹۰	آیه ۹۰	۱۰۶۵ (۸۷)
آیه ۵۴ و ۵۵	آیه ۹۰ و ۹۱	آیه ۹۰ و ۹۱	۱۰۶۶ (۸۸)
آیه ۵۵ و ۵۶	آیه ۹۱ و ۹۲	آیه ۹۱ و ۹۲	۱۰۶۹ (۹۱)
آیه ۵۶ و ۵۷	آیه ۹۲	آیه ۹۲	۱۰۷۰ (۹۲)
آیه ۵۷ و ۵۸	---	---	---
آیه ۵۸ و ۵۹	---	---	---
آیه ۵۹ و ۶۰	---	---	---
آیه ۶۰ و ۶۱	---	---	---
آیه ۶۱ و ۶۲	---	---	---
آیه ۶۲ و ۶۳	---	---	---
آیه ۶۳ و ۶۴	---	---	---
آیه ۶۴ و ۶۵	---	---	---
آیه ۶۶	---	---	---
آیه ۶۶ و ۶۷	---	---	---
آیه ۶۷ و ۶۸	---	---	---
آیه ۶۹	---	---	---
آیه ۷۰	---	---	---
آیه ۷۱	---	---	---
آیه ۷۱ و ۷۲	---	---	---
آیه ۷۲ و ۷۳	---	---	---
	صفحات قرآن مربوط به	صفحات قرآن مربوط به	(۵) پنج صفحه
	حزب (جلد دوازدهم)	حزب (جلد دوازدهم)	---

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرورد گارا!

- ستایش تو را که آغاز بی آغاز و انجام بی انجامی .
- تویی که بچشم در نمی آیی و به اندیشه در نمی گنجی .
- تویی که این جهان و هر چه در اوست بیافریده ای و همه را بدان راه که خواسته ای بداشته ای .
- تویی که هر هست در برابر بود تو نیست باشد و هر نیست به فیض بود تو هست .

پرورد گارا!

- ستایش تو را که به هرستودنی سزاواری ،
 - تویی که ستودنت - چنانکه باید - از کس بر نیاید و گزاردن حق شکرت هیچکس نتواند .
 - ستایش تو را که سرگشتگان شام تار گمراهی را به فروغ پیام آسمانیت ، به صبح نیکبختی رهنمون شدی .
- ### پرورد گارا!
- درود تو بر پاکترین و گزیده ترین آفرید گالت « محمد ص » که او را دل تجلی گه خویش کردی و بر صدر کائنات نشاندی .
 - درود تو بر یار پیدا و نهان او و باره ی تن و جان او « علی ع » که قبله ی سالکانش کردی و نور دیده ی عارفان و آرام دل عاشقان .
 - درود تو بر همه ی سوخته جانان و شکسته دلان کویت ، آنها که از بود و نبود بریدند و از دو جهان تنها مهر تو گزیدند ، جز خواست تو نخواستند و جز پسند تو نپسندیدند .

پرورد گارا!

- میان تو و این کمینه پیمان رفت تا همت به کار تو کند و غمی از دریای جذبه و شور کلام محبت بر سینه ی گداخته تشنگان تو بیفشاند .

خدایا! تو میدانی که به جان بر سر پیمان است ، ولی دریغ که نادان است و در گزاردن حق کلامت ناتوان ، پس به مهر خود یاریش کن ، از دهش خویش توانایش ده ، کار بر او آسان ساز ، سینه اش فراخی بخش ، اندیشه اش رسایی ده ، خامه اش روان گردان ، گره از سخنش بگشای و یاورش باش تا پیمان به جای آرد ، که تو پیمان شکنان را دوست نمیداری .

خدایا! راهی که بر آتش داشته ای باریک است و پیش پا تاریک ، رونده بیمار است و رفتن دشوار ، ای چاره ی هر ناچار ، این افتاده به خود مگذار ، او را بر آور و به پای دار .

طی سی و هشت سال تعلیم و تعلم بدون وقفه بدرستی دریافته‌ام که بی‌مایگی و بی‌میلی دانش‌آموزان و دانشجویان به تحصیل زبان عربی تا حدی است که گمان می‌کنند راه برای آموختن عربی مسدود و دریای بسیار خروشان است که شنا در آن محال و اظهار علاقه بآن مشت بر سندان کوفتن است. . . فراموش نمی‌کنم تغییر دانش‌آموزی را که می‌گفت: "از من بخواهند با دو دست و پا بر هوا از چهارراه سرچشمه حرکت کنم و دور میدان امام بگردم ولی بخواهند که پیرامون آموختن عربی بر آیم زیرا معتمد آن آسان و این بسی مشکل است و باین جهت ما دانش‌آموزان هرچند معلم و استاد زبر دستی هم در عربی داشته باشیم دل با موختن نمی‌بندیم زیرا میدانیم جز اتلاف وقت و تضییع عمل و کوفتگی مغز این خرم توشه‌ای بر نخواهیم داشت."

باید دید چرا گرایش نوجوانان و جوانان سرزمین ما نسبت به فراگیری این زبان فصیح و بلیغ بسیار اندک و در حد انجام تکلیف و کسب نمره‌ی قبولی در آزمونه‌ای مختلف می‌باشد؟ و سال به سال نیز از میزان آن کاسته می‌شود، در حالیکه زبان عربی گذشته از آن که کتاب آسمانی و ایدئولوژی ماست، بیش از پنجاه درصد از واژه‌های مورد استفاده در ادبیات فارسی را نیز به خود اختصاص داده است. پس باید دید عیب از کجاست؟ و راه چاره چیست؟ اگر بخواهیم کامل شرح دهیم کتابی خواهد شد جداگانه و مقدمه در طول و تفصیل از ذی‌المقدمه و اصل پیش‌گفته از مقصود باز می‌مانیم و فقط به دو مورد اشاره می‌شود:

الف: با کمال اندوه و اعتذار صریحاً می‌توان گفت کتابهای عربی دبیرستانها باعث گشته که دانش‌آموزان عربی را گردنه‌ی متعذر العبور انگاشته بآن بدین واز آموختن ازش سرد و مأیوس شوند زیرا تکلیف شده که طابق النعل بالنعل کتابها تدریس شود تا دچار مسئولیت نگردند خواه وقت کافی یا غیر کافی باشد و چه دانش‌آموز بفهمد و بگذرد و یا نفهمیده ورق زند.

ب: با روشی که تاکنون معمول بوده و هست در هر مبحثی معنی را وسیله‌ی شناختن لفظ قرار داده از مغز به پوست میرساند، مثلاً از روز اول معنای اسم و فعل و حرف معنای مبتداء و خبر و فاعل و مضاف الیه و غیره را طریق تشخیص اسم و فعل و یا شناختن فاعل و غیره... . . . شناخته‌اند و این نیز در روزگاری که محو محسوساتند از پیشرفت کار می‌کاهد و دانش پژوهان را خسته و ملول می‌سازد. کارشناسان مسایل آموزشی را اعتقاد بر این است که ایجاد انگیزه و علاقه در افراد نسبت به موضوعی خاص، مستلزم شناخت کامل آنها از موضوع مورد نظر است. شکی نیست که کمیت و کیفیت قواعد پیچیده و مستحکم ادبیات عرب آن را به دریای بی‌کرانی از علم و معرفت بدل ساخته است اما این بدان معنی نیست که با روشهای صحیح و دقیق ناخدایان کشتی‌های فرهنگی نتوان به اعماق آن نفوذ کرد و از کرامات آن بهره‌مند شد.

با استفاده از تجربه‌ی چندین ساله در امر تدریس می‌توان گفت علت دوری جوانان از فراگیری این علم، عدم شناخت آنها نسبت به واژه‌های عربی و جایگاه آنها در جمله و در نتیجه عدم درک صحیح از مفاهیم مورد نظر در ادبیات عرب می‌باشد و کتابها و جزوالتی هم که در این راستا منتشر شده‌اند نیاز علمی جوانان را بطور کامل برطرف نمی‌کنند.

با مقدماتیکه گفته شد نویسنده، فهمید با روش فوق کاری از پیش نمیرد بفکر اتحاد طریقه ی تدریس عربی را تغییر دهد و با دوکار باندیشه ی خود جامعه ی عمل پوشید و خوشبختانه به نتیجه ی حیرت انگیز رسید و آن نتیجه این بود :

”تجزیه و ترکیب قرآن“ که آن بر دو اصل مبتنی است :اول - مواد تدریس - دوم - روش تدریس (و عبارت دیگر چه قواعد از تجزیه و ترکیب را باید آموخت ؟ و چگونه باید آموخت ؟) جواب سؤال اول -، آموختن کلیات ، و جواب سؤال دوم -، راه لفظ و مشاهده است . پس بطور خلاصه :

مبنای این روش رسیدن به معنی است از راه لفظ و عبارت دیگر روش مشاهده میباشد .

بر این اساس، احساس نیاز به مجموعه ی کاملی که به تجزیه و ترکیب واژه های مورد استفاده در متون عربی بپردازد و به عبارتی آنرا ”تفسیر ادبی“ کند مرا بر آن داشت تا کتاب حاضر را که مشتمل بر یکصد و بیست (۱۲۰) جلد میباشد به حول و قوه الهی به انجام رسانم . در این مجموعه سعی بر این است که کلمات بکار گرفته شده در آیات قرآن به ترتیب از اولین سوره مورد تجزیه و ترکیب قرار گیرد تا الگوی کاملی باشد برای استفاده ی آموزگاران در امر تدریس و دانش پژوهان در امر تحصیل زبان و ادبیات عرب و محققان در امر پژوهش موضوعات مورد نظر در متون عربی مرجع به ویژه کتاب مقدس قرآن مجید .

امید است با اتکال به خداوند حکیم با قرا و دادن این مجموعه در کنار کتب درسی دانش آموزان و دانش پژوهان و آموزش عمیق و درک صحیح کلمات عربی بکار رفته در متن قرآن که کتاب هدایت است ، جوانان و نوجوانان سرزمین ما با علاقه ی بیشتری به فراگیری این زبان کارآمد روی آورند .

پروردگارا!

این کوشش ناچیز که به کار تو رفته است ، به دهش بزرگ خویش پذیرا شو و آن را وسیله ی بخشایش این بنده بدزنسهار خواهی کن ، که اگر میه روئی او از حد بیرون است، بزرگواری تو نیز چنان است و تو کار هیچ کارورزی را تباه نمیکنی .

خدایا ! تو خود گواهی که او را اگر چه پای قصور بوده است سرتقصیر نبوده است و همراه دل به مهر تو - ای مهربانتر از هر مهربان - گرم داشته و به کوی تو سر گذاشته تا مگر دمی به لطف بر او بر نگری و به پیش چشم دلش رخ بر گیری و خرمن جانش به شرار خویش در گیری ، پس بر او رحمت آور و از او در گذر و ببخشای که تو همچنان که بر زبان آن پاک پاکان و زینت بندگان رفته است «بیش از آنکه در پی کیفر باشی خوش همی داری که ببخشایی» .

خدایا! خدایا این بنده ات میداند که سخت ناپاک است و بخشایش تو را درخور نه ، پس پروردگارا تو را نه به زبان خویش ، که به زبان آن پاکمرد که این نامه به نام نامی او کرده است ، باز میخواند :

خدایا! به حرمت رنجهای او و رنجهای همه ی جانمای پاکمی که جز بتو نیاند پیشیند و جز در برابر تو سر فرو نیاوردند و در این راه سختیها به هیچ شمردند و آزارها به جان خریدند ، براین بنده ات به رحمت بنگر و دل او را از آلائش بپیرای و به زیور پاکیزگی بیارای که تو جز به دلهای پاک خانه نمیکنی .

در خاتمه مصرا نه از همه ی محققان محترم درخواست میکنم که موارد ضعف و اشتباه این کتاب را با نظر لطف و محبت یادآوری فرموده و در ترمیم و جبران آن براین بنده منت نهند .

وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ — فاطمه ناظم زمردی

اردیبهشت ۱۳۸۱

***** در این نوشته تعا بیری از قرآن ، هیچ البلاغه ، صحیفه سجاده به وام آمده است .